

stifte Ægteskabet. Thi, sagde han, naar den Følelse vokser op hos Folk, at de selv kunne stifte Ægteskabet, faa de lige saa let en Følelse af, at de ogsaa kunne løse det, og saa bryde de sig ikke om andet end om sig selv. Jeg tror, at denne Betragtning er uberettiget, men jeg tror i øvrigt, at det er en Strid om Principper uden videre praktisk Betydning, navnlig med Hensyn til det praktiske Resultat af dette Lovforslag. Thi selv om den Betragtning er holdt aaben efter vort Forslag — og det mener jeg, at den er — at det er Parternes Erklæring, der stifter Ægteskabet, saa er det lige saa vist det praktiske Resultat af vort Forslag, at det ikke er Erklæringen alene mellem Parterne selv, som er nok, men at den skal afgives i den offentlige Myndigheds Nærværelse og med dens Medvirkning. Naar den kræves, saa er der i Virkeligheden krævet nok, saa ville de paagældende ikke kunne faa den fejlagtige Forstaaelse, at de saa ogsaa uden den offentlige Myndigheds Medvirkning kunne gaa deres Vej fra hinanden; de have ikke kunnet komme sammen uden den offentlige Myndigheds Medvirkning, ogsaa efter vort Forslag, og det leder naturligvis ogsaa deres Tanke hen paa, at de skulle gaa til den offentlige Myndighed for at blive skilte. Men enten nu deres Tanker ledes hen derpaa eller ikke, og hvad enten nu vort Forslag vedtages eller ikke, saa berøres Skilsmisellovgivningen jo ikke af dette Forslag, den bliver bestaaende ganske i sit tidligere Omfang. Det ved det ærede Medlem; at der er nogle Præster, der have deltaget i Forhandlingerne i Bladene, og som ikke synes at vide det, skal jeg ikke komme ind paa.

Naar man er kommen ind paa, at det er Præsterne, som skulle være Ægteskabsstiftere, er det ikke for at bevare et kirkeligt Skin. Det var det, jeg sagde, Stiftsprovst Damgaard havde, om ikke vedkendt sig, saa i alt Fald faaet Skyld for, da han fremlagde sit Forslag i 1850—51, og maaske med Rette; men de Hensyn, der have ledet os, ere de samme, som ledede det Mindretal i Kirkekommissionen, jeg citerede, nemlig dels Nemheden for Befolkningen, at der maa være Adgang i hver enkelt Kommune til at faa Ægteskabet stiftet, naar man ikke vil paalægge Befolkningen for store Byrder, og da frembyder Præsten sig som en meget nærliggende Mand til denne Opgaves Løsning; vi have prøvet andre, men det har vist sig at vække Modstand, og nu prøve vi denne Vej, men det er, som jeg sagde før, ikke noget Principspørgs-

maal for os. Det var det ene Hensyn, og det andet var dette at gøre Overgangen saa lempelig som muligt for Befolkningen. Det er de to Hensyn, der havde ledet os, og ikke Hensynet til at bevare noget kirkeligt Skin. Dertil vil jeg føje, at naar man finder, at det var saa haardt for Præsterne, at de her skulde sidde og se paa, at Folk skrev under i Kirkebogen paa, at de vilde være Ægtefolk, altsaa at Præsterne skulde optræde som Vidner paa Statens Vegne, som en Slags *notarius publicus*, saa forekommer det mig at grænse nær op til Affektation. Naar Præsterne her i Landet i saa mange Aar have kunnet lade sig byde det, som den bestaaende Tilstand byder dem, saa skal der meget til for at tro paa, at det skulde kunne være saa forfærdeligt for dem at sidde og se paa dette og være Vidne til det, som her omhandles. Det ærede Medlem for Stubbekøbing sagde, at Tendensen i den nyere Lovgivning var den at fritage Præsterne for borgerlige Handlinger og nævnedes i saa Henseende Ligbrændingsloven. Det undrer mig nu, at det ærede Medlem med den skarpe Logik kunde nævne Jordpaakastelsen som en borgerlig Handling. Det har jeg ikke vidst, den var. Jeg troede netop, at det var en kirkelig Handling saa fuldt som nogen anden, naar man da lægger nogen anden Betydning i den end det, at der smides tre Skuffer Jord paa Kisten. For øvrigt er jeg glad ved, at det ærede Medlem bragte Ligbrændingsloven i Erindring. Jeg nævnedes allerede under Forhandlingen om Forslaget for 1½ Aar siden, at det ærede Medlem der i Modsætning til den stokkonservative Opfattelse — det var vist hans Udtryk — som vilde have, at Præsterne skulde lyde, hævdede Præsternes Frihed; thi det er givet, at efter den Lov har den enkelte Præst fuld Frihed, om han vil medvirke eller ikke. Maa jeg her indskyde en anden Bemærkning, jeg glemte før i Forbindelse med Spørgsmaalet om den enkelte Præsts Frihed. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Scharling) sagde, at det var jo en Misforstaaelse, naar man troede, at Præsterne vandt noget ved en saadan Frihed; det kunde blive meget værre for dem at skulle tage en Beslutning, naar de stode frit over for Spørgsmaalet, om de vilde vie et Par eller ej. Ja, det er jeg aldeles ikke blind for. Det, at man bliver stillet „i Frihed“, medfører ogsaa, at man bliver stillet „under Ansvar“, og det kan være meget værre og meget ubehageligere end dette ganske simple blindt og roligt at kunne følge sine overordnedes